КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

ЕРА, 8 январь 1970 шу. № 3 (4798). Мах 2 кеп.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

«Ленина гІулакх дІахо хьош долча советски халкъо Коммунистически парте кулгал а деш, кхы а айхаІа кхотаду ший мугІараш, чІоаІду СССР халкъий доша ли доттагІали».

(КПСС ЦК Тезисаш тІера).

ПЯТИЛЕТКА ЧАКХЙОАЛА ШУ

Советски наьха политически а къахьегама а хьинар чІоагІа айденнача хьалашка дІадоладелар керда шу. ХІара сага дег чу дийшаа дІалаха шу чакхдоалаш латташ советски халкъага моаршал ховттаж КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето дайтача кахата тІара дешаш. Керда доахараш, керда хезараш да вай дедезаш. Уж соахкарчарел чоалханегІа а бехктокхамегІа а даІІала аьлча апрель бетта белгалдоаккхаргда вай советски наха а дерригача прогрессивни адамашта а эггара дезагІдола ди — В. И. Ленин ваь 100 шу дуза шІой. Вай еррига уйла, низ, хьинар ленински юбилейна сийлеппа дукхьалдахара тІадерзадаь да. Ер шу белгалдоал цІаьхкапеца а — вай бетта доадергда вай Сийлахь-боккхача Даьй-мехка тІем тІа фашистски Германи эшаь 25 шу дизар.

Керда шу пятилетка тІехкхьара шу да. Укх шера вай хІаране хьегача къих, творчески инициативах тайша хургда вай хІакъе бархІлагІча пятилетво шийна хьалхашка отталь декхараш кхоачашдар. 1970 шера йолча боахама программах ваараш промышленни предприятеш, миллионаш болча наха чубаха квартиаш, миллиардаш сомий мехка продукци хургья хІара къахьегамхочо обществана хьахдашыра ший бехктокхай икета а бец, ший низ да кхобеш къахьегe.

Воашта карагІдаьнначох доккхал а деш къахьстар вай 1969 шерах. Советски наха толамца кхоачашъяьй пятилетка дикьагІча шера задалеш. Вай боккхача мехка ерригача мІІнигашка ваараш йола социалистически индустре керда предприятеш йоладенай болх бе. Хьалдаьа керда наха чубаха цІенош, культурно-бытовой учреждениеш. ІалаьнатебоккхакердагІабаьккхабІкима. Хоалуш толамаш даьхад просвещени, уналцІено лоаяр, литература, искусство дегІайоалаеча дикка тоаденнад городашкарча а юрташкарча а къахьегамхой ваьхара къад.

Керда шу даькъала хувцаш советски халкъага кадаьча къахьата тІа Коммунистически партен Советски правительствах белгалдаьккхар чакхдоалача шера советски обществени строй дІахо дегІаена хилар, социалистическа демократи чІоагІъялар, вай мехка лахача халкъашта юкъера доттагІал чІоагІденна хилар. Кхы а чІоагІъеннай советски общества кІийле йола болхлойи ахархойн цхьоагІо. Дукха ха йоацаш хиннача колхозхой III Ерригеюьян съездо піаьхха а хьахьекхар из цхьоагІо йохаргйоацаш хилар, хІаьта колхозни строй дегІалра керда этап хьа а йийллар.

ДІалахача шера декабрь бутт бекъалуш хиннача СССР Лакхехьарча Совета вархІагІча сессе чІоагІийр 1970 шера халкъа боахам дегІабоалабара план. Цул тІехьагІа хиннача Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета сессе тІанйцай пятилетка тІехкхьарча шера вай республика боахам дегІабоалабара план. Доккхий декхараш латт укх шера вайна хьалхашка. Промышленни а юртбоахама а производство дІахо дегІайоалае езаш да вай, чІоагІбе беза мехка экономически обороноспособно низ, лакхбе беза къахьегамхой материальни а культурни а боарам. Уж ше-шегІа хьахургдолаш хІамаш дац. Уж дерригаш а советски сага къахьегамах, цун творчески инициативах тайша да. Укхава кертердар да къахьегамо овсарло денгара денга лакхъар халкъа боахама дерригача доакъошка технически прогресс сихъяр.

Керда шу доладу вай ленински юбилей дагалаттаж. ХІара советски сага боарам боацаш хьамсара а еза а я вай сийдолча баьчча, хьехархочун Владимир Ильич Ленина цІи. Цудухьа чІоагІа раьза хиннай тІанйцар В. И. Ленин ваь 100 шу дизарах йола КПСС Центральни Комитета Тезисаш. Цу документа тІа кІоаргІа хьахьекхад вай хаарча эггара сийдолашагІа волча, ший хьакхьад низ, хьинар къахьегамхой ярах бахьан лоаттабеча къовсама дІаденнача сага доккха вахар, цо баь сийлех болх. Советски халкъо баьчча мел лоархІ, из цунна мел чІоагІа веза хьахьокх Ленински вахте а этта Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхоша доахача толамашца.

Доккхий а бехктокхаме а декхараш латт Ленински юбилейни шера вай республика болхлоштакОлхозакошта, интеллигенцена хьалхашка. ХІара производствени коллективо даьрхІад кердача шера хьалхарча деношка дейз ерригача резерваех боккхоча пайда эца, хьалхьа боахама дерригача доакъошца оьшаш кхомбелга теале. Пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра яьржача социалистически ахьа юкъе ягай ерригача промышленни предприятей, гІишлошъерий, транспорта, колхозий, совхозий коллективаш. Царех дукхахчар хІаналехьа кхоачашдаьб шоаш В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна тІанйца декхараш хІана керда социалистически декхараш тІа а ийца къахьегаш ба уж. Сий ма довлда ахье хьалха латтарий. Цар санна къахьега деза массане а.

Нохч-ГІалгІайчен хІара къахьегамхочоа тахан хьалхашка латта декхар да Ленински юбилей хьотІакхаччалца йолча хана кхы а дикагІа къахьегар, цу дезача денна доккхийча толамашца дукхьал вахар, пятилетка хана хьалха кхоачашъяра ший низ да кхобар.

Соахкара тІаладеш да йиш яц кердача шера. Ленински юбилейна пакъалолхаш цхьаккха предприятеш, колхоз, совхоз хила йиш яц плани тІанйца декхараш кхоачаш ца деш. Къахьегама овсарле лакхъяр, арахеца продукци дика хилийтар, цунга дІадойр лохдар, производства эффективность лакхъяр иштта да вай до дезараш.

Советски наха дика хоа шоай къахьегамо общественни рузкъа совдоаккхаргхилар, халкъа вахара хьал тоадергхилар. Воай низ кхоачар деrгиа вай Даьхен низ совбаккхара.

Керда толамаш доахаргда вай кердача шера. Сийлехиа какъагІоргда ленински юбилейна.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН—ХАНАЛ ХЬАЛХА!

Пятилетка тІехкхьарча шера хьалхарча квартала план 25 марта кхоачашъе, планал совгІа 16 эзар сома мехьа продукци арахецна лерхІ Грознески ремонтно-механически заводе цхьоалегІча цеха болхлоша. Яхье баьнача цеха болхлошта юкъе хьалха латт сверловщик Иваненко Александр. Юкъера лаьрхІача хІара сменагІа ведаш 150 — 170 процент кхоачашъю цо.

СУРТА ТІА: болх беш ва сверловщик А. Иваненко.

И. ПЛИЕВА сурт.

Дика дІадоладаьд шу

Пятилетка дукъагІча шера даьккхачул дикка дукхагІа «Іаьржа доашув» даккхера доккхий социалистически декхараш тІанйцад укх шера республика мехкдаьттахоша. Уж толамца кхоачашдара шу дІадоладеннача хьалхарча деношке дена хьинар кхо ца деш къахьег цар. Январа хьалхарча пхе дийнахь 270 эзар гаргга тонн мехкдаьтта даьккхад «Грознефть» объединене коллективо. Планах лаьрхІачул совгІа даьккха мехкдаьтта кхы бІаь совгІа тонн а. Социалистически [illegible] хьалха латт С. А. Плиев керте латтача «Малгобекнефть» мехкдаьтта промыслови управлене коллектив. Цо планал совгІа даьккхад бІаь гаргга тонн мехкдаьтта.

Б. ДОТМАРЗИЕВ

* * *

ДІалахача шера даьхе толамаш кхы а лакхдеш дІадоладаьд пятилетка тІехкхьара шу Грознески кога гІирс беча фабрика болхлоша. Январа хьалхарча пхе дийнахь арахийца кога гІирс 8 эзар совгІа пар ба. Из кхл задалел дукхагІа. Ритмично дІаболабаьб ший болх укх шера С. Мурдалов керте латтача цеха коллективо.

В. САМКОВА.

Тха штате йоаца корр.

* * *

Къахьегамкой хьалхаш дизаб кхоачешдара юкъьанна вена лакхача къахьегама толамашца бу болх Грознески кондитерски фабрика болхлоша. Графикал хьадка бузаш хьабоьгІа уж. ХІаналехьа укх шера арахийца кондитерски изделеш хла тонн совгІа я. Планах лаьрхІачул дукхагІа я уж. Къаьстта дика къахьег Л. Ротшиная, О. Павлова керте латтача бисквитни карамельни цехий коллективаша.

О. ВАСИЛЕНКО,

Грознески кондитерски фабрика планови отдела экономист.

* * *

Къахьегама овсарле лакхъяра тІанйца хиина социалистически декхараш тІехккоачаш а даь сохка цхьоалегІча ноябре дена 1970 шера чотах къахьегаш ба Грознески тепловозникаш. ДІалахача шера норман совгІа 700 эзар тонн мухь дІабихьар, 250 тонн дизельни довгор кхоаІир цар. Иштта дикача толамашца дІадоладир ер шу а. БІаьхача новкъа лаккача сухалца дІайнгай цар итташ мухьаш тІадолен пассажирски поездаш. ХІаналехьа кхоадаьд бІаьш килограммаш дизельни довгор. Тепловоза машиниста ков. Бальшиев цун гІонча нов. Лысоконьо Прохладне беза мухь бола поезд дІаьйгарех 200 килограмм дизельни довгор кхоаІир. Тоьла довгор кхоаІир шоаш яьча рейсех тепловозникашани Гиндьа, Чебанова, Контова, Челидзе, кхычар.

В. И. Ленина 100 шу дузача денна 200 тонн дизельни довгор кхо а даь цун чотах 100 беза мухь тІабола состав дІайига шоаш тІанийна сийлен декхараш кхоачашдара уйла тІахкхийта къахьегаш ба тепловозникаш.

Г. АНОХОВ,

тха штате йоаца корр.

ПАЙДА БАРГБОЛА ГІУЛАКХ

Дукха ха йоацаш «Сунжанефть» НПУ Іилма-технически общества геологически секце заседани хилар. Цига доклад йир СевКавНИИ воккхагІволча Іилман болхлочо нов. Волобуева. Мехкдаьттанеи духхьал тІоаннашкарен хьадоаrІача хих дикагІа пайда эцарах лаьца дийцар цо. Іилман болхлоша тахан уйла тІанххийта гІулакх да из. Мехкдаьттанеи тІоанашкарен хьадоагІа хиш кІоаргга лаьттак тІоанашка чухийцача 8,4 процент дукхагІа мехкдаьтта хьадоагІилга гучадаьннад. Технически тезача хиво санна тІоаний лаьтта совсадаш дирал йоаллача цу хиша.

«Старогрознефть» НПУ болх ца беш латтача къьнача скважинашка чуухийта бІеха хий лоаллахарча скважинашка гучадувл, дикка новкъарле а еш. Цудухьа вІашц юкъерча скважинашка кІеангагІа чуухийта деза уж хиш. СевКавНИИ болхлой мехкдаьттанеи тІоанашкарен хьадоагІача хих шоалагІа пайда эцара проблема тохкаш ба. Цу даькъе чІоагІа лоархІама да цхьаннахьа бІехдеша хиш цІенду объект хьалъяр, уж хиш новкъарле хургйоацача моттиге кІоаргга скважинашка чуухийтар. Мехкдаьтта доаллача тІоанашка чуухийтача бІехденнача хих зене хІамаш юхе юс. Из долІа хІама теркалдеш, уйла тІайхийта тахкара тІахьийхар нов. Волобуева «Сунжанефть» НПУ инженерно-технически болхлой.

Заседане дІахо къамаьл дир «Сунжанефть» НПУ производственно-технически отдела начальника М. Мельцев. Скважинашка тохкама, капитальни ремонт ера бахкаш чакхдаьнначул тІехьагІа лаьттал кІалха ясса юса моттигаш дІаяхара мероприятеш чакхьякха йолаьй. Карабулакс товлуш доагІа уж гІулакхаш. Газ чакхйоахача завода гарга хий цІенду, кийчду хин насос хьалъеш латт. Насос йистеьлча дийнахь бус 6 эзар кубически метр хий цІендерда. Цул совгІа хий сецаьешa прудера а 3 эзар кубически метр хий дІаувзарда. Цул тІехьагІа Назрановча хьастара наьх мела хий мехкдаьтта тІоанашка чуухийта да дезаш мукъабарпо мехкдаьттахой Госгорбиадзоро болхлоша Карабулакски газ чакхйоахача заводера, кхыча моттигашкара хиш Сунжа дІадетталуш хилар гучадаьннад. Цу хих чкъьраш а хьайбашта кхычарна зе хургйола хІамаш йоахк. Из зене гІулакх да. ХІана хиш цІенздара чакхйоахаргйола мероприятеи документаци кийчдеш ба СевКавНИИ болхлой.

В. ВОЛОДИН,

«Сунжанефть» НПУ скважинашта капитальни ремонт еча цеха воккхагІвола геолог.

НАЬСАРХОЙ— ШОЛЛАГІЧА МОТТИГЕ

Дикача гІулакхашца накъаерккердача шера Назрановски хул боахама коллектив. Хьунашта гІулакх дарен сачитарни хьу тедарен балхаш 106 процент кхоачашдаьд. Планех лаьрхІачул 600 кубометр дукхагІа хул яз. 2 процент тІехккхоачашъяьй бахача накага шоай продукци йоккхара плана, 40 гектара тІа дІайийнай кхаш дІорадеря лаьрхІа хьунаш.

Республика хьун боахамашта юкъе шоллагІча моттиге йолаш хьакхай из 1969 шера. Иштта дика къахьега лерхІ коллективо кердача юбилейни шера а.

М. ХУТИЕВ,

Назрановски хьун боахама директор.

КПСС ЦК, СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ, СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕ

ГІорваьнна полководец, партий начальнкхочи деятель, Советски Союза Маршал, шозза Советски Союза Турпал, Социалистически Къахьегама Турпал К. Е. Ворошилов вии ва волийташ дагалоаттавараx долча дешага хьежай КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиум, СССР Министрий Совет.

1. Іалаьмате дукхача къахьегамхошта лоараш, парте Луганскн обкомон облисполкомон еина, Украина КП ЦК-ас хьаллаьца предложенеш тердал а еш, нийса лаьрхІад город Лугансках город Ворошиловград а Луганскн областах Ворошиловградски область а яр.

Город Ворошиловграде К. Е. Ворошилова памятник догІа лаьрхІад.

2. Хьаллаьций гор. Москверча Хорошевски районах Ворошиловски район яра хьахъехьа КПСС МГК-о а Моссовета исполкомо а хьна предложенеш.

3. ЛаьрхІад:

— СССР Герзашцарча Низий Генеральни штаба Ленин ордени I-ча степени Суворова ордени лелаеча тІема Академех К. Е. Ворошилова цІи тилла;

— СССР Герзашцарча Низий тІема академешх К. Е. Ворошилова цІерагІа пхи стипендн оттаде;

— гор. Москве К. Е. Ворошилов ваьхача Грановски улицагІарча № 3 йолче цІен оагІонца мемориальни Іовкъа хьалтоха.

4. Политически литература издательствана тІадиллад К. Е. Ворошиловх йола популярни биографически очерк кийчъелеи дукхача тиражагІа арайоаккхилгех.

* * *

Украински ССР Лакхехьарча Совета Президиума УказагІа город Луганскаx город Ворошиловград а Луганскн областах Ворошиловградски область а яьй.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума УказагІа город Москвера Хорошевски районах Ворошиловски район яьй.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБЛАСТНОЙИ ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙИ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦЕЙ АКТИВА СОБРАНИ

Самардийнахь Грозне КПСС обкома политически просвещене ЦІагІа Нохч-ГІалгІай областнойи Грозненски городскойи партийни актива собрани хилар.

«КПСС ЦК декабрьски (1969 ш.) Пленума итогех областной партийни организацена хьалхашка латтача декхареди» доклад йив КПСС Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретара С. С. Апряткина.

Прениех къамаьлаш дир КПСС Шаьла райкома секретара Б. Д. Абаев, Нохч-ГІалгІай АССР хьачан промышленноста министра В. М. Личинов, Грозненски химически комбината парткома секретара А. М. Косенко, «Малгобекнефть» НПУ начальника С. А. Плиев, Нохч-ГІалгІай педагогически института философе кафедра заведующ Р. П. Дунаевой, КПСС Ведала райкома хьалхарча секретара С.-Э. С. Юрнаев, Нохч-ГІалгІай гІишлошъеча управлене начальника Н. М. Чудаков, Ножай-Юрта райони Ю. Гагарина цІерагІча колхоза председатела А. Г. Хадимиатова.

Лийдача дешах лаьца резолюци тІанйцар партийни актива собране. Цу тІа къоабалъю КПСС ЦК декабрьски (1969 ш.) Пленума решенеш, «Арахьарчен чуран политика лакъе КПСС ЦК Политбюрос чакхдоахача практически гІулакхий хьакъехьа» КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева баьча хоама тІара положенеши выводаши, хІаьта актива собране хьалхле деланрап кхоачашъярап уж тІа а кийчар.

Ханнахьа кийчъе техника

Колхозийа совхозийн механизаторац хьинар яхо ца деш бІаьстан балхашта техника кийчъеш ба хІана. Укх юбилейни шера рапоэт лу цар 1969 шера йиъагІча квартале тоае езаш хиина трактораш, сеялкаш, культиваторап, кхыйола техника тоаяь йийне хиларах. Керда шу хьахулаш бІаьстан кхаяжара балхашта ерриrа кийчъехь ямгай 1304 трактор, вешта аьлча дІалахача шера йиъагІча квартале тоае езаш хиинчарех — 109 процент.

Шелковской район ца лаьрхІача, республика ерригача районаша тІехкхоачашъяьй юртбоахама техника тоаяра йиъагІча квартала план: ноквраш тоадаре 122 процент, сеялкаш — 136 процент, культиваторап 140 процент. ХІаьта доархІаме гІулекх да, дІадахача шера укх хоанца нийсадича, хІана техника тоаяра балхаш сихагІеи дикал лакхагІа йолаш чакхдоалилга. Дукха дикагІа кийчъю механизатораша ялат чуэцл лаьрхІа техника а. Иштта комбайнаш тоаяра йиъагІча квартала план МалгІабика районе 117 процент, Наьсарен районе 150 процент, Сунженски районе 145 процент, Шелковской районе 181 процент кхоачашъяьй механизатораша. ДІалахача шера йиъагІча квартале планах тоае езаш хиина комбайнаш тоаяь йийнай Надтеречнии Урус-Мартанен районаш а.

Цу гІулакхо тешал ду юбилейни шера юртбоахама къахьегамхоша шоай социалистически декхараш кхоачашдергхилара.

I-гІа ЯНВАРЬ ТІАКХОАЧАШ ТРАКТОРАШ ТОАЯРАХ ЙОЛА СВОДКА

Районаш	Тракторaш тоаяра проценташ.
Ачхой-Мартана	119
Ведана	230
Грозненска	100
Гудермеса	151
МалгІабика	100
Надтеречни	120
Наьсарен	112
Наурски	118
Ножай-Юрта	363
Советска	450
Сунженски	125
Урус-Мартана	153
Шаьла	239
Шелковской	79
«Грозвино» совхозаш	76
Консервни объединене совхозаш	33
«Скотооткорма» совхозаш	153
Ерригача республике	109

ДИКА ІАНГАРА ДОАХАРГДА

В. И. Ленин ваь бІаь шу дузача ден сийна яьржача социалистически яхье а баьнна, лакха хьоккхамаш эьхаа тха районa хьайбаш лелалераша. Иштта пятилетка дикьагІча шера пачхьалкхена дулх доккхара план 260 тонни социалистически декхарех 335 тонни йолча. 1969 шу кхоачалуш 448 тонни дулх деккад цар.

Пачхьалкхенга дулх доккхара тІанйца декхараш кхоачашдеш къаьстта дика къахьийгар Ленина, А. Шерипова, Калинина, Гагарина, Х. Нурадилова цІерагІча боахамий хьайбаш лелалераша. Царна юкъе белгалбаха беза йоккха опыт йола геттара дика болх баь скотникаш: Х. Нурадилова цІерагІча колхозера Абзаев Анас, Гагарина цІерагІча колхоза Атбасханов Дуду, Михаилов Мохьмад А Шерипова цІерагІча колхоза Гиргисултанов Джунаид, кхыбараш.

Тха района дукхагІйолча колхозаша боккха пайда эцаш лелаю доаман заьгІенаш. ЦІаьохкийтар дуккха а лоаташ планаца пийсдича дикка совгІа дулх тІакхийтад цига доажалеча хьайбашта. Иштта, ахкан доаман заьгІенашка доажалаьча кагийча доахана 318 тонн дулх тІакхийтар, хІаьта цхьан кийнахь юкъера лаьрхІача хІаранена 650 грамм дулх тІакхетар.

Доаман заьгІенашкара цІадоалалаьча кагийча доахана дозал чехка лохлу, нагахь санна уж дикача доакъарна тайп-тайпарча концентраташна ца кхоьбача. Цу тайпаоа хьалаш дац тха района боахамашка. Цудухьа цІадоалаленнехьа пачхьалкхенна дІалу оаха кагий доахан. ХІаьта дикача фух дола шинараш боахамашка а дуташ, къаьнен, продуктивность доха йолен доалая а хІалу пачхьалкхенна.

Тха района хьайбаш лелалераш 1968 шера дезз цІенхаштта дулх даккхара специализаци е баьнаб. Дика доал тІаккета хьайбай тайпаш хилийтар дулхьа, сиха дулх тІанхетача Абердино — Ангусски фуннах бугІаш ийю оаха. Цу фуних дола Іаьсий сиха кхув, хІаьта дика доал а тІахкет царна. Укх шера Абердино — Ангусски фух 44 бугІа эца лаьрхІад районе.

Тха района хьадашна хьежжа чІоагІа доархІаме гІулакх да мекъта дукхагІа йола концентрированни доакъари Іалашдар. Геттара дика вІаштІехьдаьхалар дІалахача шера йол Іалашъяра балхаш. Цудухьа 1968 шерена нийсдича дукха дукхагІа йол Іалашийр боахамаша. Цул совгІа доакъара резервагІа а мекъта дикагІа пайда эц хьайбаш лелалераша. Хьайбаш латтача моттиге хьатІа а дена, дика нийс а даь, пайда хургболча тайпара кхо а деш дуале деза из хьайбашта.

ЧуспалаьчултІехьагІа хьайбашта хьалергдолий дІалахача шерре а 11145 тонн гІона доакъар Іалашдаь хьайбаш лелалераша, цунах 9098 тонн йол я. Іалашдаь дукхагІа йола доакъар Іан хьайбаш латтаргдолча моттигашка хьатІа а дена, эза а эза, аргІаш а даь дІаоттадаь.

ХІанз ерригача районе пагІатача помещенешка чуспалаьр 7200 бежан да. ХІаьта укх шера хьайбаш лелаерий керттера декхар да — хьайбаш дика Іангара дахар.

Б. ДЖАМАЛХАНОВ,

Ножай-Юрта района юртбоахама производственни управлене керттера зоотехник.

Х. Д. БОРЩИКОВНА «ЗА ОТЛИЧНУЮ СЛУЖБУ ПО ОХРАНЕ ОБЩЕСТВЕННОГО ПОРЯДКА» ЯХА МЕДАЛЬ ЯЛАРАХ ДОЛА

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Къаьстта кІеране эуламхой дувцача хана хьахьекха къонахчали майрали бахьан долаш СССР Лакхехьарча Совета Президиума цІерагІа «За отличную службу по охране общественного порядка» яха медаль йойла милице сержанта Борщиков Хамзат Дикиевича — Нохч-ГІалгІай АССР город Грозне къахьегамхой депутатий Ленински районни Совета исполнительни комитета чурча гІулакхий отдела милиционера.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель М. ЯСНОВ.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1970 шера 4 январь.

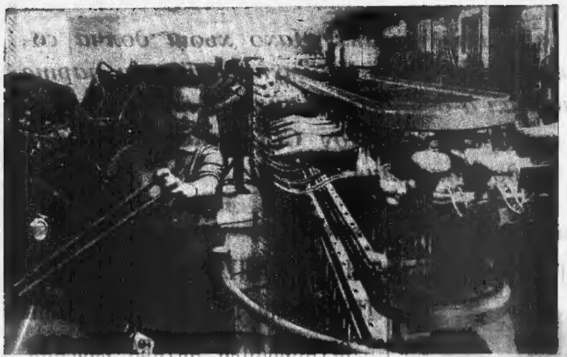

Ярославски область. ЧІоагІа-лоатташ ба «Северогод» яхача фирма [illegible] тІалаттІа могІ гІерз. ГІин [illegible] [illegible] дукала [illegible] тІа а йолаш арахец предприяте.

ХІанзарча технологически оборудоване хийтта шерга лоа эксплуатаце дІаеннай предприяте. Цу чу хьаьарга заводерча специалисташа оттаьча образецашка хьежжа бола кога гІерс. Моделька лабораторе хьаьлй берий, кхалнаькха, майча нахха кога гІерса бІаь сагІа фасон.

Царех дукха яраш чІоагІа дика могаьй «Обувь-69» яхача дунен хоалдаьча юкъерча выставке.

СУРТА ТІА: кхалнаькха кога гІерс тахара мІашагІьалла керда конвейер. Хьалхашкахьа — тІэра чуерами коммунистически къахьегама ударница В. А. Игнатьичева.

И. Дьякова сурт.
ТАСС фотохроника.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ТОЛАМИЙ ЛАРД

Да тІехьа гаргадоал вай даланий исторе дезагІа долча денна Владимир Ильич Ленин ваь бІаь шу дизара. Сунженски района къахьегамхоша беррига цхьа тІабехийтаб цу цІейна дика кийчо яь вахьабахара. Ленински къаман политика маьрра кхоачаш хилар гуш да укхаза. ВІаши уллув бахаш, вІаши уллув къахьегаш ба 30-наь совгІа долча къамех бола нах. Районерча колхозашка, совхозашка, предприятешка, учреждешка цхьана болх беш ба эрсий, гІалгІай, нохчий, эрмалой, хІирий, корейцаш, гуржий, кхыдолча къамех бола нах.

ТІеххьарча хана дукхагІа терко ю районни партийни организаце къахьегамхошта интернациональни кхетам баларe. Наьй коммунистически кхетам балара болха лоархІамегІа дола декъа да ю.

Наха интернациональни кхетам балара болх дІахо чІоагІбанза, шерагІа боаржабанза бергболцилга хьета а даь, парте райкома бюрос лийнад къахьегамхошта юкъера доттагІал, безам, вошал чІоагІдераж дола доаш. Из болх дІахо тоабзра чакхьаха езача мероприятий плани я йийшеб. Оала лаьрхІад колхозий, совхозий, промышленни предприятий, тайп-тайпарча къамий коллективаш, хІаьта ишта юрта боалам специалисташ, юрташкара интеллигенци кІоаргга йовза. Цул совгІа партийни собранеш елга, хІаьта ишта массови мероприятеш, къахьегама а тІемий а ветеранашца, производстве йовторащца, хьалха латтарашца вІашагІкхетора сайренаш елга, къахьегамхошта интернациональни кхетам балара темах улицай, юртий цІейш деага.

Мероприятий план дукхагІча декъе кхоачашъеш я. Дукхача юкъьанцарча партийни организацешка коллектива юкъера интернациональни кхетам балара болх чІоагІбаран дола доаш дувцаш партийни собранеш хиннай. Тайп-тайпарча къамех болча наха юкъера доттагІалли, царна юкъера гІуллакхаш чІоагІдара тІеерзаь яр районерча ерригача юрташка дІадахача шера ноябре чакхьаьнна бахача наьха сходаш. Цу сходашка докладаш яр парте райкома бюро членаша, райсовета исполкома членаша.

Культура цІеношка, клубашка хул кагирхой доттагІлеи сайренаш. Дукхача культурно-просветительни учреждешка я «Халкъий доттагІле — вай иза» яха стендаш, книжкай витринаш. НохчийгІалгІайчен а вежарашта йолча республикай а писателий книжкаех бола книжкаш дешарий конференцеш ю.

Пролетарски интернационализмачи советски патриотизмачи бола кхетаме болх беш ва райнера 200 агитатор, 800 политинформатор, дукха лектораш, пропагандисташ. Церца а ба тайп-тайпарча къамех бола нах.

Ленински къаман политика маьрра котьылар къахьоках «Коммунизмага бола никъ» яхача колхоза къахьегамхой вахаро. Укхаза Іимерал цхьана къахьегаш ба 23 къамех нах. Колхоза кхашка, хьайбай фермашка, подсобни предприятешка болх беш шиэзар совгІа колхозхо ва. Царна юкъе ба эрсий, нохчий, гІалгІай, эрмалой, хІирий, украинцаш, цыганаш, чергий, хІирий, корейцаш, кхыбараш.

Колхоза къахьегаш бараш дукхача къамех бола нах хилар кхета а деш вІашагІехьбоал наха юкъера политически болх колхоза партийни комитего. Укхаза вІашагІа а елла болх беш я ворхІ сагучунагІаш бола доттагІлеи совет. Цу совета ший болх дІачьу агитатораш, политинформатораш, пропагандисташ, лекторий шерра балла юкъе а увзаш. Хьадвиза интернациональни доттагІленах лекцеш еш, беседаш ю. Агитколлектива юкъе ба эрсий, нохчий, гІалгІай, кхыбараш. Цулухьа царторо хул шоаш наха юкъе беш бола кхетама бола шоай къамаш меттала ба.

Ажриев Хьамид колхоза шурийтоварни ферма заведующи ва, из ба цу ферме агитатор а. Ферме болх берех вайж нохчийи гІалгІайн ба, хІаьта ишта эрмалой, эрсий ба. Берттайна йолаш а дика болх беш хиларца белгалйоалай а к ферма коллектив. ВІаши повкъостал а деш, шича хьа моллагІчоа сагІа а боалла къахьегама масех хенара аІинз а кийна дІаэттад укхаза.

Совий, бешаман лелаеча бригада учетчик я Сулейманина Надежда, хІаьта цу бригада агитатор а ю из. Итт къаман нах юкъе болча цу Іимерза къахьегаш йолча бригада коллективо укх шера пачхьалкхенга сом боххара план 130 процент кхоачашъяь.

Цу тайпара масалаш кхы дукха а доладе йиш я. Дукхача къамех бол нах чубпагІаш йолча «Коммунизмага бола никъ» колхоза къахьегама толамаша малар ра бакъьду къамашта юкъера доттагІал вой боккхо ниэ хилар.

Боккха кхетама бола бу дешархошта юкъера доттагІал чІоагІдеш Серноводски техникумерча партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша. Укхаза дешаш ба ийс бІаь совгІа эрсий, ши бІаьннел тІех нохчо, дукха гІалгІай, хІирий, черсий, ногІий, кхыбараш. Цхьа дезал санна вІашагІа хьерчаш бахаш а дешаш а ба уж. Дешара тІехьавусаш вола боа повкъостал ду ликагІа кхеташ волчо, моллагІча къамах из йале а. Общежите цхьан цІагІа бахаш а цхьан курсе дешаш а ба ЯенирхоЙ Мамедяев — мегІа, Бекмурзаев — нохчо, Гасиев — хІирe, Мачуков — черсе, Королевой Чернови — эрсий. Дешаре а опытни участке болх беча хана а шоайла вІаши повкъостал ду цар.

Хала да районе массеча къамах нах юкъе болца зІамигта а боккха а коллектив лаха. Ишта дукхача тайпара къамех нах бахача тха районе беш бола идеологически болх чІоагІа уйла яь вІашагІехьбаькха хила беза. Интернационализма уйланца вІаши лоаргІаш, безаш нах кхетабеш беш бола политически болх эгаре безктоахамегІа лойча декхарех цаІ лоархІ районе партийни организаце. Даим терко ю, партийни организацеша къамаш вІаьнкі оапа, царна юкъера доттагІал чІоагІдара деша, ишта социалистически къамашта юкъера гІуллакхаш тоадеш йола керди традицеш шерагІа йоаржае гІерт, хІаьта уж кьал а доаь.

КІоаргга интернационализма йолаш кхетаме ваза сага дІахинга чоа хана, деш, цул советсме валар Іадолаьдениззча дийнать деш.

Тромдерча юкъерча шаьэ интернациональни доттагІлеи клуб и, клиецашна халкъай доттагІлеи, нишар тІехь лоттаьеча къовсама хетаьа стендаш а. Ленински къаман политика котьылара дотаьь хул укхаза сайренаш, лекцеш, беседаш, книжкаш дешарий конференцеш. Из деррига а — цхьане къахьегаш хилар, цхьана дешаш хилар — советски наьха догашке деса а, уж боккъонца бола интернационалисташ хилар хьагойташ а да.

Интернационализмаи къамаштe юкъерча доттагІлеи идеяга пропаганда ера шерра юкъеяха да районни а многотиражни а газеташ, моттигера радиовещане, культурно-просветительни учреждешка.

Советски патриотизма уйланца нах кхетабеш районе партийни организаце беча балхах хьахилнар де цхьа дезал санна, барт а болаш деррига советски халкъаьи цхьана сийрдача кхоанега — коммунизмага болаш района къахьегамхой хилар.

Цхьабакъьа тхоне дишаш капитализмах юхейтса бІеэь уйлаш, царна национализмаи шовинизмаи ераш а йолеш. Цхьаболча наьха кхетем чу хургхилар. Цудукьа чІоагІа терко ю вай районна а юкъьанцарча партийни организацеша а цу тайпара гІуллакхаш гучадоахаш а, царех вай мехка коммунизм хьалъяра мел эше доал дІахьоккхаш а бахача наьха юкъе беча политически балха.

ХІанз В. И. Ленина юбилейна накъахдолача хана ленински теоретически тІехьаленна шерра пропаганда а еш районни партийни организаце дейна терко ю къаман доттагІал чІоагІдара, коммунистически кхетамца къахьегамхой хьаьхкебара.

С. КОТИЕВ,
КПСС Сунженски района секретарь.

КАГИРХОШТА КХЕТАМ БАЛАРА

Вай мехка коммунизм хьалъяра тІа-тІа лакхлуча безктоахамерча декхарашта дІадех кагирхошта кхетам баларан уж Іомабераи партийни хьалхале лелаьра стиль а методаш а хидалаза эргайоахаш тоаелга. ХІанз къаьстта терко ю советски халкъен Коммунистически партеи революционни, къахьегамь, тІема традицешка кагийча нахех мехкараштен кхетам балара.

Коммунизм хьалъяра тІехьатетта йиш йоаца декхараш кхоачашдечи идеологически балха лоархІам лакхбе йиш яз кагирхошца беча политически балха шерра партийни, советски, боахама, профсоюзни, комсомольски кулгалхой юкъе да ванча.

Грозненски района партийни организаце боккха лоархІам бу кагирхой Іомабарен царна кхетам баларен дешай. Дукхача партийни организацешка вІашагІъехкий дукхача наха еча пропаганда форма хиларах тарра ленински хелиъа школаш, популярни знанеи школаш, къоначь марксиста университеташ, кхыраш. Цига кагийча нахен мехкарашен Іомаю В. И. Ленина биографи, партех йолча лехнешка ладувгІ, мехай экономически, политически, культурни вахара дукха дешаш Іомаьу.

Кагирхошца боккха агитационни пропагандистски болх бу Грозненски района дикагІболча пропагандисташа 1 Мая цІерагІча колхозерча Выочный Василий Степановича, «Старо-Юртовски» совхозерча Дурдиев Адема Альмада, «Юбилейный» совхозерча Накаев Шарпудина, Грозненски шурий совхозерча Четвериков Михаил Ивановича, кхы дукхача а. Шоаш беча балха тІехь пропагандисташа кагирхошта дІабовзийт Сийлахь-боккха Октябрьски социалистически революци кийчъеши котйоаккхаши, керда общество хьаеига вІашагІехьдоаккхаши Коммунистически парте боккха лоархІам хилар, Октябра дунен халкъашта юкъера лоархІам, дунен тІерча процессашта цо еш йола влияни, социализмаи капитализмаи гьынно толйшагІа хилар.

Комсомольски дешара юкъе боккха моттиг лоаш кагирхошта интернациональни кхетам балара дешаю. Уж дешаш дика доаллаш дІадовзийт пропагандисташа Ленина цІерагІча колхозерча Клименко Нинас, Амирханова Зарас, «Советская Россия» яхача колхозерча Удаева, Толстой-Юртарча юкъерча школерча Юсупова, кхычар. Цар дика кхетаду кагирхой марксистско-ленински хьехам кІоаргагІа болаш ме хул цар интернациональни уйла чІоагІлуга.

Къамашта юкъерча гІулакхий хьакъехьа парте политика шерра дІайовзийта йиш хул «Къонача марксиста университет» яхача творчески семинарашка. Масала, Грозненски района Чишки яхача юртарча берий тубсанаторе болх беш а коммуниста Джабраилова хьалхале лелаю университет. Теоретически семинарашка ладувгІаръяй дукхагІа безам тІабахийтар духьа нов. Джабраилова занятеш тайп-тайпарча формех ю — лекцеш еш, семинараши диспуташ ю, кинофильмашка хьежийт. Ишта вІашагІехьъаьча занятеш яраш Іомаеш йола материал дикагІа кхетаю.

Кагирхошта массе а шагІоралхара коммунистически кхетам балара [illegible]

ийса уттаду. Цунах беркат а доал.

Колхоза кагирхошчи къахьегамхошен шоаш хьалдаьд культура цІа, спорте доаген, футбольни майдан, библиотека, культурно-бытовой производственни лоархІам бола объекташ. [illegible] Клубе болх беш а художественни самодеятельность. [illegible] ... Черникова Маржас, Морозова Татьянас, Веткина Зинас, Семенова Анис, кхычар. Цар художественни самодеятельноста юкъеуъаз колхоза кагирхой. Юрта кхашкара баллаш чакхдаллалца колхоза болх беш хилар 11 сагах латта комсомольско-кагирхой агитбригада, 57 концерт отталкр цо кхашкен фермашкеа.

1 Мая цІерагІча колхоза къахьегамхошта дукха еза спорт. Паркома цхьабола членаш — В. С. Выочный, Н. В. Заречный, кхыбараш 5 спортивни секцешта юкъе дакъа лоаццаш ба. А. Копцова хьалхале лелаеча физкультурни коллектива юкъе дакъа лоацаш 200 совгІа колхозхо ва. Укхаза болх беш я волейбола, футбола, йиттача атлетика, тенниса, велоспедистий, кхыйола секцеш.

Колхоза партийни комитета боккха терам тІабохийт кагирхой дешара. Колхозе болх беш я 30 саг юкъе вола лекторски группа. Укх шера цар колхозхошта къйшай 250 совгІа лекци. Политинформаторий 4 секци я. Царна юкъа къаьстта моттиг лоац И. И. Бардина хьалхале лелаеча, колхозни кагирхошта коммунистически кхетам луш йолча школа.

Колхоза парткома дукхазза а ладийгІад цу секцеша беча балхага, нийслуш дола кхоачамбоацараш дІадахара, дешар тоадэра повкъостал даьд.

Дукхача наха экономически, политически, культурни кхетам балара пайдане средство я радио. Юрта кагирхоштен къахьегамхоштен кхетам луча колхоза коммунисташа пайда эц цо. Партнома члена Е. В. Шагаева хан-хана хьа хІирий цкъа арахец радиогазета.

Грозненски района кхы а а кагирхошта кхетам балара йола дика лелабу партийни организацеш. Масала, Йоккхача АтагІерча № 2 йолча юкъерча школа коммунисташа хьалха лаккхарех тІехьа пионерашен комсомольцашен шоай юрта историех йола материалаш гулъю. Шоаш гулъяьча материалех пионерашен комсомольцашен 11 альбом даьд. «Іадатаца лоттабеча къовсаме нохчий советски литературе бола лоархІам», «Мархаш, уж хьадалар, царех доала ве», «Ленински идеяй сийдаьх-боккха низ» яха а кхыйола а лекцеш йийшай.

Грозненски механизированни хьунбоахама коммунисташа шоай балха тІехь лерде лаьвар «Коммунизм хьалъечун кодекс», кагирхошта патриотизма. Даьхе езара кхетам белар, интернационализм йолаш, парте гІуллакхе тешаме хургболаш уж кхебар.

Бакъда районе кагирхошца беш бола болх лелара беш йола, цунка хІезига йоакхо ю партийни организацеи а я. Царех я Аргунски совхоза партком (секретарь В. А. Верон). Ермоловски хьунпромбоахама партбюро (секретарь Лялашев) № 1 йолча шурий совхоза партком (секретарь В. А. Инершев), кхыраш а. КПСС райкома бюро царга дІахайтад кагирхошца беш бола болх тоа ба беза шоашта могийтарг ца хилар. ХІанз цу партномаша кагирхошца бу кхетама болх тоабара гІуллакхаш ду.

З. КАБАРДИН,
КПСС Грозненски района инструктор.

В. И. Ленин ваь 100 шу дизарга

ИШТТА ОТТАЮ ПЛАН

1920 шу чакхдоалаш хинйолча Советай VIII-ча съезде В. И. Ленина инициативагІа къобалйир Россеий электрификаци ера Пачхьалкхен план (ГОЭЛРО). Шоаш цхьана бьеча балхІ оттаьча дешахьалкхен тІа наьа кийчъяьраша еддьар, цар лоархІам цхьаьцабеш, боаьвлар бола, къхьеттеш... «Тхона массе бІоагаргга [illegible] дІахо хьер тха Іилман анализ дІахо ехьа, тха гІалаташ тоаде, шерагІа бола перспективаш йоаржае йиш хургйолаш бола наь... Тха болх — нохьи шарй ай.

ХІАЬТА а, юхьиг вьттув болаш хиниа хиннер. Цецавоаккхаш нийсен лера болча хиниай ГОЭЛРО ленински план. Лаккха мах бе боагІаш да плана тІа лекалдаь. Из кхоачашьяра хилацаз дередаш сувтин лоархІамаш. Боккъонца йола Іилман открыти а хинна дІаттар цу хена дена СССР халкъе боахама планировани яра керттера метод а йолаш хьайоагІа энерги дистарен уж кхоачашдара йиш балансови метод я.

Россеий электрификаци ера Пачхьалкхен комисси 1920 шера февралe вІашагІьаллар, хІаьта цул тІехьа цу дешача гІолле цу лерда тІа хьаьнилар Пачхьалкхен бІарчача наьха комисси — дІанзара СССР Госплан. Тахьана цо оттаь берІ а къатІайоагІаш хІосагІа а яхе шера хийвы в. Шоратъе мет шу совгІа хана вахара дерригача доакъоша хийнача прогрессо боккъонца бакъду боахам планагІа лелабар гІоІаленагІа хилар.

Социалистически планировани методологеро програме экономико-математически методаш, экономически кибернетика шерра юкъе кхахьарца юлазенна а тахан. Счеташ тІен арифмометраш тІен оттаьча вІашагІехьлаьлар ГОЭЛРО план. НІосагІа пятилетка оттаешхана линейни алгебрен лоархІаман ду электронни машинаш ии хилча ергьаш СССР Госплан. Дукхьаа математикан алкха лелаш йолча электроникан боарам боацаш чІоагІа лекхбу Іилман боарам, хилкъа боахама плани бакъ нийсен хиларах бола гешим, эзараш хьа тарлуча цуй варианташ эгара нийсагІа ярьъэлаьа йиш хулийт.

Нийса план оттаьра хьанІашагІолла ела цуй повкъосталца боаш кхоачашье лерхІе уйла. Специалисташа ма аллара, оптимальноста критери лахара декхар тІахкашка оттаде леза. Цу бахкъ лерхІар боккъонца ма дардоа белгален хьахьокха йиш я — из да хьолча вохара хьал лекхзалар. ТІакхта из лерхІар дукхалца хьахьокха йиш болаш вІаллa доний, цу тІа а, дІахо мел йодача хана могоргІйолаш? ДукхагІа болча экономисташта хетачох, хІана из дулургдаш, е пІалла эше я тахаш я. Цхьабахьда хила йиш йолаш я хила еза а я вай экономикан дегІакхуллара план оттаеш йолча хиниа — укхаза пятилеткина — дукхалца вІашагІъелла оптимальноста критерий.

План оттаеча, хьалхарча лагІа тІа экстраполяци белаш йолча методаца белгалъю ший дІаухийтачен Іовечен дошкъошка хьежжа къаман доход лекхьяларен цуннах пайда эзарен темп. Уж лоархІамаш дерца производство, потреблени лакхьлара темпаш, цу тайпара, Іилмани технически прогресс Іалашъяра пайда эцаш болча капитальни вложений динамика белгалъю вай.

СССР Іилмай Академе Центральни экономико-математически Институт хІанзаге а 1965 шерага кхачалца къаман доходо прогнозни лоархІамаш оттадаь яьнкай. Цу тайпарча лоархІама варианташ цаІ, масса сагІоралхьара экономически социальни анализ яьчул тІехьагІа, халкъа боахама плана тІа дІахо бергболча балха лардеІйнллай. Дукхача шерий хьаьнагІа дена дейн хадаехьагІа вай мехка бахача наьха хІемаа эзара торен структура лоархІамаш а. Бахача наха эзараш лелад царна повкъостал ду массе социологически тахкамаш еш, торбоки статистика, кхычар. Бахача наха товараш кертера математически модела повкъостал да Госплана Керттерча вычислительни центро лоархІаш бой а хьатІайоаІагІа пятилетке дезаргалча товарий группаш. Цу тайпара, боккъонца белгалъьолча къаман доходегІа хьежжа нийса хьегучадоал беррига халкъа боахама масштабе бухсоцаш ялле цана общественни продукт чулоацам. Из хоаш хилча, цхьа продукташ хьаирга дІайолаш дукхьалара а цар лорда тІа лоархІа оттаь йизза а кхыйола продукташ мелай хоаш хилча (масала, цхьа легковой автомобиль хьерга дІайодаш йоагоча хІаьш, электроэнерги, Іаьржи сийрдон бесаш дола металлий дукхал), доакъой юкъара производстваи потреблени баланс оттае йиш хургьа. Цул повкъосталца лоархІаш да тайп-тайпара бола, йоргІ хІаьма, материалаш, машинаш, прибораш, капитальни вложенеш. Балко ния халкъе боаццаме эш я. Доакъой юкъарча баланса тІара шахматни таблицаш — уж а цифраш чІоагІьаь дІалья боахама плана, потреблени производстваи боарамаш боккъонца нийслуга Іалашдеш йола пропорци.

Доакъой юкъара баланс оттае атта даш: дуккха цхьан 1970 шер СССР Госплано лоархІаш бе бийзар мезкий даьнке тІаэ совгІанен натуральни даьнке нийттанеш дІахоттачен цун вариянта.

Цхьабгкьой халагІаш эгара чоалханегІаш дола дакъа — доакъой производстве дегІаахарен пІаннийсьярен перспективаш планашта оптимизаци яр. Тахан Госпланна совгІа цу балха юкъе лакъа лоацаш я ши бІаь совгІа Іилма-тохкамей проектни институт, эзараш а эзараш а лоархІамаш деш а мехка массеи вычислительни центрех электронни машинаш. ХІеза оптимизаце чулаьцаш бола беча ерригача производствени фондий дикь даьльха кхо дакъа шоай довлахь йолчи дола боалама критера дуккх совгІа эшонегІа доацаш 60 дакъа.

МалагІа декхараш да доакъой оптимальни плано кхоачашдераш? Масса тайпара. Цо йиш лулийт болх беча предприятешта реконструкци ярай уж дІахоашерьярий кердаярташ хьалъяра эгара хлонегІа йола вариянташ хьахарна, керда заводаш мичъ, мехкарна мелагІча районашкеи городашкеи хьалйича гІойленегІа хургьа къоастадо. Цу тайпарча плано повкъостал ду производствана специализаци концентрацеи яра, механизаци автоматизаци йра эгара хкомегІа йола вариянташ хьахарна, хІара предприяте а бІарчча даькъе а потребителашта дІайолхийтам кийчагІа продукци боала мах, капитальни вложенеш, транспортни затрогеш лархІа.

Доакъой юкъерча балансо оттабьа эшарделча хІамей боарам хилча дІаухар нІоагдалара нийслу даькъе болх. Цу хана болх бе йоала фондаш нола нийсо лоархІ. Из сен лухьа деш дза вьдча, из ду. болх беш йолча заводашта дІахо эксплуатаци елга пайдане хьларкха ю лилархи дола даш къоастадара. НагІахьа санна завод хьалъяра а шуна «реконструкци яра вариянт вукхово нах беча хана а плана тІа дІанзаьйн еце, цу тІа цу нийслой, тІакха ю эффективни ю, цо хармакьча гІолла еценхьжаккхийтa кхычар хьань прибавочни продукт, хІаьта шодукьа общественна гІойленагІа да керда завод хьалъяр. Оптимальни плано йиш хулийт из хьалаьхагІа къоастале а цу тайпара хьаькъабаьна боахлой кхычакьа болхаш тІа дІаннийсбара хилалаз дарг мел доацаш дола экономически созданнинаш гІуллакхаш шоай хана кие нийсбеш чакхдаеш я.

ХІа-хІа, халкъа боахама глобальни модель хьтаь яьнкай, цхьалоеа доккъою дегІаьакхуллара планашта оптимизаци яь яьнкай, хІанзарча вычислительни техника болх геттара дика баьб. Цу модела тІа, боахамо реально болх беча хьалацца малагІа моттиг кхоачаю боккъонца йолча предприятена?

ХІанзи Советски Союзе чакхйоалаш йола боахама реформа предприятий боккъонаш шерьяра, уж дукхагІа шоай мукъагІа хилийтара, инициатива лакхьяра, пайдане доалча гІуллакхашта дакхерт деча административни доаланах регламентацеш уж мукъалхара тІаерзаь я. Цхьабакъьа, предприятеш боахама гІуллакхашта дукхагІа шоай мукъагІа ютила централизованни планировани маьъара чотах деш вІалла а дац. Боахама централизованно планировани кулгалделга дІанз эгара хьалха, керттера халкъе боахама пропорцеш эргабоахки тоаярах, производство пайданагІа хургболча тайпара хІаннисъярах, массанакхьа а технически цхьа политика чакхьяхарах, кхыйола лоархІамегІара экономически проблемаш нийсача наькъаца централизованно къестарах латт.

НагІахьа санна халкъа боахама оптимальни план хьаенналле, тІакха цунца дукхьалара договорни бувзамаш лоттадара системина юкъьаниара лардаш ела яьнкай. Цу системага гІолла дІадолар эгара кІеаигагІа а долаш кхоачаньье еаш я халкъа боахама план а. Планировани цІлттача перадигІа моллагІча продукцеи эгара хьалхара заказчикаш хила беза «бухсоцаш дІадехйрдарий» вуцалаш: керда хьалдеш доал гІираш, болх беш йола предприятеш, торговли, социально-культурни гІулакхаш лера организацеш, дола лера организацеш, мехка оборона, пачхьалкхен резерваш, экспорт. Цу тайпарча хІара хьалдаьча покупательа заказаша чІоагІа реакци ю шо-шоай эргІанарча поставщикашта.

Номенклатурани планови заданеш кхоачашъяр, поставкаш долча договораш тІа е пачхьалкхен заказешка уж дьахьекха хурда я хургдац, — из ба предприяте балка тІа эгара лоархІамегІа бола хьокхам. Боахама реформа йолча хьалашкъ кхы зІамегІча лоархІамаш боацаш цун болха хьокхам ба пайда, рентабельность. План тердалкхахла, пайдагІа оттаь ма цул, эффективнагІа ба халкъа боахам, беркатегІа ба къаьст-къаьстача производствени коллективаш бу бола, лекхагІа я цар къахьегаме сІарпле.

Владимир КАДУЛИН.
(АПН).

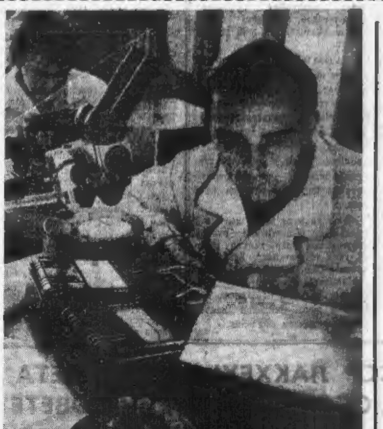

Мордовски АССР. Сердалон источникаш [illegible] Іилма-тохкама института [illegible] галогенни лампаш [illegible] лабораторе болхлоаш кийчъяь 5 ватт из бьоча галогенни лампий конструкцеш. 25 ваттаг кІезигагІа ния бозаш йола серделон цу тайпара источникаш хьоцуркагІа эгара хилаш бола хеташ пар болх беча хана энергийна температурни режим Іалашъе хала хилар. Из пробле лабораторе къоастадаь электродаш юкъейолаьча керда ая конструкцеш лампа бустаяш эгара вІашагІеча пархта кхоачам [illegible].

Укхаза хьаьвь сердалон из цу кхиъаьча галогенни лампаш [illegible] вІашагІъехкаш [illegible] 300-за болхбе йоалаш йола эгара кхоачара [illegible].

СУРТА ТІА: зІамига ния боача галогенни лампий электрически параметраш тІахьожаш йоттадеш ву [illegible] инженер Н. Волков.

А. Овчинникова сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛОАМАШ ЧХАРИЙ БОЛАТА КАСКАД

Къилбаседа Кавказе эгара боккхагІйола Чиркейски ГЭС хІанз хьалъеш латтача Сулак яхача дагестански хий вьле цу гидрогІирсаш хьалдара практика дукхьаьца чакхъялла лоархІаме эксперимент. [illegible]

[illegible]

Юрий ЗЕНЮК,
АПН корреспондент.

> *«Переписа гІулакх ведомственни гІулакх а доацаш, республика гІулакх, ерригача советски учрежденей гІулакх да.»*
>
> В. И. ЛЕНИН

КЕРТТЕРДАР—ДИКА КИЙЧДАЛАР

1970 шерара бахача наьха Ерригсоюзни перепись чакхйоаккх мехка территоре тІарча бахача наьха дукхалахи уж цига дІанийсбаларахи, хІаьта иштта кхал-маІа хиларга, ханага, дезал болабарга, къаманга, образованега, дешарга хьежжа бахача наьха составах а деча балхашка а, халкъа боахамі доакъошка, производства тайпашка, общественни группашка хьежжа бахи нах дІа-юха бекъабаларах а нийса даннеш вІашагІтохар дукха.

ХІанз хургйола бахача наьха перепись боккха политически халкъа болхамен лоархІам болаш я, цуй итогашкара корадоагІаргда советски халкъа Коммунистически парте кулгалца дакъа дерригдунен - исторически толамаш къаьтга хьахьекха хилар.

Переписа итогаш болкъачв лоархІаме кургья вай мехка коммунизм хьалъпра керда планаш оттаечен кходчашъечен хана, кийчон балхаш шоай ханнахьа чакхдахарах тийша хургда переписа аьттув балга.

Переписа еш йола кийчо перепись еча хана нах баха цхьаккха пункт, нах чубаха цхьаккха цІа, цхьакиха саг юкъевутаргвоацаш яиза ярган, переписной листа дерригача хаттараш нийса жоп телга вІашт Іехьдаккха деза.

ЧІоагІа лоархІаме да бахача наха юкъе массово - политически болх дика вІаштІехьбаккхар.

Переписа лерхІарехи декхарехи нах дикагІа ме кхет, переписной листа хаттараш цар дикагІа ме Іомаду, толамегІа чакхйоаккхаргья бахача наьха перепись.

Хьан ергья перепись?

Бахача наьха перепись толаме чакхъяккхара эттаре баккхагІча лоархІаме я маараш.

Нохч-ГІалгІайчен перепись еча балхлой состав дукхаьга а дикагІа а дирлача миштай?

Бахача наьха перепись еча дакъа лоацаш вердигаш а 3331 саг хургаь, цу дакъе 2610 счетчик. Царна юкъе ба коммунисташ, комсомольцаш, парте боцца активисташ. Уж берригаш а образовании, дика кийчбаь нах ба. ХІанзарча переписе дакъа лоацаш ца хьаккагІа переписаш еш хиннарех 282 счетчик.

Хlанз юкхе йига кийчо я йоллаш латт 1970 шера 15 январе дІайолаеша 22 январе кхачачанна хургйолча бахача наьха Ерригсоюзни переписа.

Эггара тІехьара перепись хиннача тІехьагІа кийсса 11 шу хьаьнна. Доккхий хувцамаш хиннаш цу юкъа тха районна.

1959 шера эггара тІехьара перепись йолча хана Наьсарен районна ерригача юрташка 44 эзар гаргга саг вахар. ХІанз уж 1,5-за дукхагІа хиннаб. Цу хана Наьсарен районна центре 5700 саг вахар. ХІанз — кхоза дукхагІа. 1967 шера дешо Наьсарен райцентрах город хьаь. Шевагара шоашарга толлуши холлуши БоагІа Назрань.

Нагахьа сацна хьалха Наьсарен районе бахьа наь дукхагІча доакъе юртбоахама балхаш деш хиннабале, хІанз бахача наьха тоьал доккха дакъа промышленни предприятешка болх беш да.

Укх тІехьарча шерашка хьал

ДОККХИЙ ХУВЦАМАШ

а яь, промышленни продукци йола йоаллепай «Электроинструмент», трикотажни фабрика, маьхка завод, райпромкомбинат, кельзавод, дукха кхыпраш саги йола йоккхий промышленни предприятеш. Районна промышленносто 30 миллион соасІча сома маьха продукци арахец хІанз шера.

Дешара нерда шера районе болх беш я 28 общеобразовательни школа, цар чу дешаш да 17 эзар бера кхузй боагІараши. Наьсарерча юртбоахама техникуме дешаш 900 дешархо ва — юрта боахамерь балла профессеш Іочаеш. 560 гІалгІай дІамига саги йоІи дайІа Нохч-ГІалгІай педагогически мехкаьттан инструтташка деша. Мехкарча кхыча ВУЗ-ашка профессеш Іомаеш а ба дукха.

ХІанз районе дукха ба шоай кхамах бола специалисташ: инженераш, педагогаш, агрономаш, зоотехникаш, юрта боалама механизатораш, кхыбола специалисташ.

Цу йолаача хІамаша хьахьокх къамах автономи деІакххувлара, экономикин культурен айпра, советски наьха хьадторо тоаяра Коммунистически партен Советски правительствай чІоагІа йоаххо еш хилар.

Х. ДАНИЖЕВ,
бахача наха переписъ при госстатистике районни инспектора заместитель.

ЛАЬРХІАЧА—ПХЕЛАГІА

Пачхаьа Росси бахача берригача наха 1897 шера цкъа мара перепись яьяц. Цул программа а доккхий кхоачамбоацараш долаш яр.

Эггара хьалхара бахача наьха Советски перепись В. И. Ленина инициативагІа 1920 шера яьй. Цул даннеш бохабеь боахам юхаметтоттабара, культурни гІирсаш хьоддаря ларде йийнар, цалох кийда нйшар ГОЭЛРО плав оттаеча хала.

Бахача наха шоалагІа Ерригсоюзни перепись яьй 1926 шера. Цул материалашс пайдаьостал дир эггара хьалхара пхе шера план оттаира.

Бахача наьха кхоалагІа Ерригсоюзни перепись хилар 1939 шера. Цул материалаш чакхьеккхер социализм котьляннача мехка йорагІдаьнна сийлаьь-доккхий хІамаш.

20 шу даьннаьул тІехьагІа, 1959 шера 15 январе, бахача наьха йиълагІа Ерригсоюзни перепись йир СССР-а, цул итогаша шоашта чІоагІа уйла тІаээр вай мехка меттел, дерригача дуней тІа а. Цу переписа материалаша дерригача дуненга вІаьхта а дІахьекхар социалистически строй совленеш а СССР доккхий толамаш а.

ХІанз чуйхна бахача наьха Ерригсоюзни перепись яра кийчо еш латт город МалгІабике а районна городашка а. Вайнача беттахе а кийчаь хилар эррига переписной кадраш.

Бахача наьха перепись кийчъяр чакхъеккхарен гІулакха доккха пайдаьостал ду районе землеустроитель Крупнов Иван Васильевича. 1959 шера бахача наьха перепись еча дакъа лоацеш хиннача цо хІанз районна ерригача переписной кадрашта дІател ший органиэаторски балха опыт.

Переписной отделашта кулгалду специалисташа мехкдаьтта промысловни управлене болхлоша П. Т. Коршункова, Н. В. Ахматратнкос, город МалгІабика архитектора Хакиоев Хьамзата, города культура отдела болхлочо Маранев Белана.

МалгІабика районе переписе боллой дог тийша ба хІанзара перепись толаме а лаьхача организационни боврама а чакхъергхилараш.

Е. ХРИСТИЧ,
Госстатистика районни инспектор.

СУРТА ТІА: (лоахьа, аьраьхьара аьттахьа) республика Статуправлене болхло З. М. Базкиин Долаковарча переписной отдела заведуюши П. Т. Коршунковач счетчикашца переписах лаьца беседа еш ба.

П. Катанова сурт.

ПЕРЕПИСЬ ЧАКХЪЯККХАРА ПОРЯДОК

Переписа керттера документаш — 12 хаттарах латта, массанена а цхьатарра перепись яра переписной лист. 18 хаттарах латта, юкъ-юкъера хоржаш (бахача нахах 25 процент чулоацаш) перепись яра переписной лист.

Переписной листаш лаьрхІа цу гІулакха кийчбаьча счетчикаша дІаязь йоли 1970 шера 15 январе Іуйрийна 8 сахьат хьалха, хІаьта бераІ ер доллача (22 январе кхаччалца) хьеш дІа а тІоргья.

Ялх дийнахь (24 январеря дена 29 январе кхаччалца) инструкторашка - контролерашка юкъ-юкъе контрольни гобоаккхаргба переписа заннеш йиаш а нийса а йий хьожаш.

Баха нах ма баьхача меттигашка лаьг хьатІа.

Переписной листа тІа дІаязбу январь 15 январь за ахаш тхиссара байсанна 12 сахьат хьалхенах хана гуччагІа кхана берига бахе нах, хана мара па бахараш а тІехьа, цул соагІа дІаязбу бахача нахах хана тІобаьдараш а.

Переписной листаш тІа йоалаш цу хІана нІагІа цу а отташ дакъа хаттарий ларза тІа.

Переписа хІара болллочунга шийй кхаьстта чуетторерга а переписа хетох а хургья. Переписной листа тІарча хаттарашта чийнача жоний чулоцаш цаьнцега а дІабувца мукъабаг церга.

* * *

Нах баха цхьанкха пункт нах чубача цхьаннкха тІа, цхьаннха саг юкъе вуссаргвоацаш тайпана гІулакх вІаштІехьдаккха а переписной листа дерригача хаттарашта нийса жоп телга Іалашде а деза.

Болхлой, колхозхой, советски интеллигенци!

ЧІоагІа йоаккъостал де 1970 шерара бахача наьха Ерригсоюзни перепись толаме чакхъякхара.

Культура цІерий, клубий, библиотекий, театрий болхлой!

Бахача наха дІабовцийта хІана хургйолча переписа политически маІана боахамах дІаоагІам а из чакхъяккхара порядок а.

Школай болхлой!

Дешархоштей цар даьшта-наношта дІахьехийта переписа лерхІараши цун кхардараши, переписной листий чулоацами цар дІахьаьара порядоки.

Комсомольцаш!

ЧІоагІагІа йоаккъоста де 1970 шерара бахача наьха Ерригсоюзни перепись кийчъяра а из чакхъяккхара а.

Бахача наьха хІанзарча Ерригсоюзни переписа кийчо еча хана доккхий а Іальнате лоархІаме я бахаш чакхдаьхад, хІаьта перепись толаме чакхъялга цапеш тийша в да. Юртий спискаш нийса ьаь, йоккхийча юрташка квартальни спискаш оттаьй шоай доалахье цІенох эраий. Района карта а юрта Советийн нах бахача пунктийи схемаш а оттаьй. Оттаь а нийсъяь а дьаьнай переписа организационни план.

Массехк да мара дисадац бахача наьха Ерригсоюзни перепись дІайолаялаь цхьабакъда. укх юкъанцача денешка а переписа гІулакха ло доаш дукха хІамаш да.

МоллагІча доккхача гІулакха тІа а санна, толам балга эггара хьалха кадраш кийчъярах тийша да. Массехк переписной кадраш лиеа а хьалдаьгІа а кийчъьй Карабулакски станицерча. Раиса Антоновна Евтошова кулгалле цо пхьоалагІча переписной отдела, Укхазов, воперва тІехьа, берригa счетчикаш Іомабаь баьнай а бахача нахага хаттараш эн переписной листаш нахьен дІаболабеа мара па баьш кийча а ба.

ПЕРЕПИСА КИЙЧЛУШ Я КОЛХОЗНИ СУНЖА

Перепись кийчо еча доккха йоаккъостал ду райплана председателя Мария Васильевна Карповас, инструкторашка - контролерашка А. А. Глебовас, Г. А. Поринас, В. Е. Мартюшовас, кхычар.

ЧІоагІа хьинар айлеш переписа кийчо еш ба Орджоникидзевски станицерча шоллагІча переписной отдела счетчикаш. Ассиновски станице переписной отдела керте латт юрта Совета председатель Г. В. Золотова.

Переписа боахлоша районни совещании ьъчул тІехьагІа хІара счетчи участкорча нах бахача цІенашка хьалхагІа а цкъара чуттта чакхбаьаа счетчикаш 10 январе дена 14 январе кхачалца. Бахача нахаца беседаш ергья перепись яр моаккха хьалхъоха а переписной листи тІарча хаттарашта жоп иннта тела дезь а.

М. ДОЛАНОВ,
переписной отдела заведуюши.

1970 ШЕРАРА БАХАЧА НАЬХА ЕРРИГСОЮЗНИ ПЕРЕПИСЬ

СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕРА
ЦЕНТРАЛЬНИ СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНИ

Форма № 2.
СССР ЦСУ чІоагІъяьй 1968 ш. 31 июля № 433

> Переписной листа тІарча йоазонех пайда эца йиш яц оттаьча программаст хьежжа бахача наьха дукхален составех чакхъехьара сводни даннеш дІаагІтохара мара.
> Жоний чулоацамах наьха цхьанига а хоам бе могадац переписа болхлошта

ПЕРЕПИСНОЙ ЛИСТ №

(юкъ-юкъера хоржаш яь перепись)

переписной отдела №	инструкторски участка №	счетни участк №	квартале №	Счетни участкерча сводни ведомосте №

Республика, край, область, округ ______

Район ______ Нах баха пункт ______ город, ПГТ / юрт, отарашке, н. кх. дІ. ______ Юртсовет ______

Улица, переулок, майда ______ цІен № ______ квартира № ______ Шен дзь тайпан цІа ______

Тайпач цІи	№		
ЦІи, даь цІи			
1. Дезала керте латтачуншара гергало (кІалгІолла жІаха хьакха)	дезала керта латт сесаг, мар, воІ, йоІ, нана, да, йиша, воша,	мар-нана, мар-да, уст-нана, уст-да нус, майн, вежий (йиший) воІ, вежий (йиший) йоІ	вежий воІ, вежий йоІ, тІехьа, вивар, ше кхьаьстта ваха дезалхо
2. Укхаза даим мавачоа, цхьабакъда ханна гІенодачаь дІаяздолда: а) тІеравалара бакъан; б) дІагІа воала ха.	______ бутт бетта кІезигагІа		
3. Цхьан юкъа ваха венача дІаяздолда: а) даим ваха моттиг; б) даим валача моттигера тІера йаьнна йохакха ха.	______ бутт беттал кІезигагІа		
4. Кхаь е маІа (кІалгІолла жІаха хьакха)			
5. Ха	______ шу ______ бутт ______ бетта ______ шера	ваьв (хьаь)	
6. ХІанз сесаг йолаш ва, мар волаш я (кІалгІолла жІаха хьакха)	йІаь ... а		
7. КъамагІа. Кхыча мехкашкарча иштта цар гражданство а боцчаккхийла			

8. Наьна мотт. Иштта хьахьокха шаьра хова бола СССР халкъий кхы мотт а.		
9. Образовани (кІалгІолла жІаха хьакха) Юкъъаниарчуе лакхагІа образовани йолаш я цхьабакъда йззэ юкъера во асетвана а бараита иштта дІакхдоаза малагІча классе (курсе) деша ваьІа е массо классе (курс) йистеккхай	Лакхера — 1; йистехланза лакхера — 2; юкъара специальни — 3; юкъера обше — 4	Йистехланза юкъера — 5; юккъанцара — 6; юккъанцара яр яц — 7
10. Деше вІгІача дешара заведени тайпа (кІалгІолла жІаха хьакха)	вуз — 1; техникум — 2; общеобразовательни школа — 3	Профтехучилище — 4; кхы школа — 5; курсаш — 5
11. Вахара эша гІама хьатІавоатІа моттиг (кІалгІолла жІаха хьакха)	Предприятие, учреждени бу болх — 1; колхозе бу болх — 2; шуй боахаме бу болх — 3; частни нахе бу болх — 4 кхычахьара тІаховгІаа	Шуй доалахьара пхосбий юрта боахам — 5; пенсе — 6; стипенди — 7; кхоачевегІа № ______ — 8
12. Болх бу моттиг (предприятие, колхоза, учреждене цІи е шуй боахам).		

13. Цу балха тІа деш дар (чарари гІулакх а кхоачашбеш бола болх); пенсионерашта — хьалхагІа беш хинна керттера болх.		
14. 1969 шера бІаьчача шера болх ца баьчоа (кІалгІолла жІаха хьакха): хьалдача, везонагІа е ханна болх беш хиннаь, 1969 шера беттанца дзоахІеш мел болх баьб хьахьокха.	ХьаІдача ______ бетта; СезонагІа ______ бетта; Ханна ______ бетта	
15. Общественни группа (кІалгІолла жІаха хьакха)	Болх беш вар (яр) — 1; гІулакха тІа вар (яр) — 2; колхозник (ца) — 3; кустарь — 7	Болхло (колхоза член) — 2; гІулакхаш тІа вар (колхоза член) — 4; кхоача-единоличник — 4; дукха гІулакха тІа вар — 5
16. Нах бахача укх пункте хьалдаьза ваха вел ха я?	______ шу ______ бутт	
17. Укхаза шиа шерал кІезигагІа ха хана вахача хьалхагІа из массаза а ваьха моттиг хьахьокхийла	республика, обл. ______; район ______; Город е города хьисапера нах баха пункт ______; юрт ______	
18. Ваха моттиг хувцара бахьан (кІалгІолла жІаха хьакха)	Дешар вараш — 1; дешар чакхдаларш — 2; общественни тІехьехьамагІа — 3; кхы тайпа бахьан	эригабдз — 4; кхыча гІулакха тІа Іоволзаво — 5; шуй гІулакха — 6

ХІАРА ГРАЖДАНИНА ДЕКХАР ДА ПЕРЕПИСАХ ЧАКХВАЛАРИ ПЕРЕПИСНОЙ ЛИСТА ХАТТАРАШТА НИЙСА ЖОПАШ ДАЛАРИ!

ЛИТОВСКИ ССР. «Эрапнас» ихача паневежски заводе хьалхий сьлаш нийсача форматIа дола дингоналегIа (зулув пьлам сьигара веих сьига) 61 сантиметр йола шьара экран йолча приемни телевизионни трубка хьалхара парти. Львовски кинескопий завода специалисташа новкъостал а деш технически документаци кийчъьраш завода специалисташ ба. Бачча техкамо хьалъехкад кийчъяь керда телевизионни трубкаш дулен дикагIйолча образецел мьлагIа йоацилга.

СУРТА ТIА: йоккхагIйола техник Печерския Галина керда кинескоп йоаллача телевизора хьалхашца.

А. Диинса сурт.
ТАСС фотохроника.

АЬСАЦА КЪОВСАМ ЛОАТТАБАРА ДЕ ДЕЗАРАШ

Аьса — дIа-юха доалаши сихха дIадаржаш лазар да. Из хул боахашта, жена, газарашта, гамажашта, никалашта, хьакхарашта. Аьсах цамогаш хила тарлу нах а. Лазар кхийттача хьайбашта баргIулакх деш болча нахьа баргкъах, кога гIирсах, царна гIулакх деш лелаеча хIамаех хьалат аьса вирус.

Лазар долаш а хьалхагIа хинна а долча хьайбашкара унахцIеначa хьайбашта дIадоал аьса доакъарга, кIалхьарцарга, аьса вирус летача хIамашка гIолла. ДукхагIча даькъе аьса дIа-юха доаржадераш бийда продукташ — цамогаш хиннача хьайбай дулх, шура, хIаьта нитта вирус лета баьдадаараш, сом ба. Лазар кхийттача хьайбай организма чура аьса вирус арайсагIа шурийца, шодашца, кхоца. ХIамаех хьалета аьса вирус йIаьхха ха йоаккхаш ях хичу, доакъарца, кIалхьарцарца: хичу 40 дийнахь, аьлаца — IаI 200 дийнахь, чаца—60 дийнахь, оьхки даьгIенашка—15 дийнахь, IаI—5 беттага кхаччалца а кху дукхагIа а. Цамогаш а хинна дийрзача хьайбай цIийцара дIа ца къасташ шерал тIех ха йоаккх аьса вирусо, цудухьа цхьана хилийта вIалла мегаргдац цамогар текхан цамогац хиленаш дола хьайбаш.

ДегIаца 40,5' — 41 градусага кхоачаш йIовхал хул аьса кхийттача хьайбашта. Цамогаш хиннача хьайбаша доакъар даа тиган, шура кIезигъю. Бага — чухьнахьа оагIорахьара бордий, долий, мерта, диткъигача мордаш тIа, оагIошца дукха ахкаргаш доал. Ахкаргаш доал ницта цIога тIомалюхье, баргашта юкъерча кIаьдача дукхашта, тIарашта юхье.

Ахкаргаш дийлхача моттигашка сихха кIомаргаш а хиле чопаш юс. Баргашта аьса кхийтача хьайбаш астагIа лелх, хIаьта бага ахкаргаш а даьле, чопаш а уош шедаш ух, хьайбай доакъара чам бов, мочхал хьокхаде магац.

Хьайбашта аьса ца кхетийтар духьа боахамашка профилактически мероприятеш чакхйоах фермашка инфекци чуяхьаргйоацаш, Фермай территоренга гIолла чакхдоала дерригa наькъаш дIакъовл. Фермай территоренга гонехьа карт е, е сангар яккха еза. Фермай территоре тIа хьатIавоаллача шлагбаум хилийта беза транспорта дезинфекци яра дезинфекционни барьер хьалъе, къаьстта помещени хила еза фермашкарча болхлой спецбарзкъаш ёецкога гIирсаци чудоладеш., Iанара-формалиновни камера хила еза баракъаш кота гIирсаштен дезинфекци яра. Ферма территоре тIея хьайбай помещенешкен цу фермерча ветеринарни болхлочунгара мукъа боацаш арахьара нах а транспорт а чуйита мегаргъац.

Хьайбай помещенешка дIачуволлача ухкаш когаш Iохьекха дезинфекционни кIувсилгаш хила деза. Помещенеш чура цIена, дукха вентиляци канализаци йолаш хила еза, дика кийчъяь хила еза кхо гулду моттиг. Хьайбай помещеней наIарашта йисте кхо вIалла гулде мегаргдац, кулгашдулаьрг, сапа, йовлакх, кулгашта дезинфекци ю хIамаш (шелочи формалини) хила еза. Арахьара хьайбаши коа тIара оалхазараши тIакхоачийтаргдоацаш ха оттаде деза хий хьаухача моттигашка. Цамогаш хиннача хьайбашкара лькха бийда шура къаьстта кхефаме я берашта.

Iаьсашта, хурскашта, Iохарашта хьувкха обрати кхийола шурий продукташи кIежкъаькхха мара ферма я мегаргьац. Цу продукташта шурий заводашка, сливаней пунктешка пастеризаци е а къаьсттача цхьан моттиге (ферме йоацаш) боахаме нIаькха кIежьаккхийта а еза. Цихголгаш, дахкий доаде, аххача оалхазараш та—алкхашкаш, къайгаш, къожкъайгаш, кхоккарчаш топ етташ йоас еза, жIалеши цискаши ферме чуйита мегаргдац.

Баст - каста колхозий, совхозий, нахха шоай доалахьарча дерригача хьайбашта клиническ тохкам бе беза ветеринарни бедклоша.

Дайна хьайбаш чухкувса биотермически кIоагаш дахаза даргдац.

Г. НОВАЛЕВ,
Нохч - ГIалгIай АССР юртбоахама Министерства ветеринари веккхагIвола госветинспектор.

ФУ ЯЗДУ ТХОГА

Керда шу хьатIамхоачаш латтача деношка къаьстта дукха каьхаташ ихар редакце. Тхога яздераш ба болхлой, студенташ, юртбоахама къахьегамхой. Цар дуц шоай новкъостий къахьегама толамех, цхьацца накъа нийслуча кхоачамбоацарех.

Цхьайтта шу да Албогачнев Iалауддин горпищеторга № 66 йолча тика заведующи вола, яздаш язду тха штате воацача корреспондента пенсионера М. Дудиева. Новкъоста Албогачнева чIоагIа раьза ба цу тика тIа ухараш, хIана аьлча къахьегамхошта мел эшар лоаттаду цо, нахоца беззие, Iинсерзa за.

Дeмгара-деша тоалуш доагIа бахача нахьа хьашташ Iалашдарa гIулакх. Чакхдаьккхача 1969-ча шера дукхий керда столовеш, тикаш хьайийллай республика городашкен юрташкен. Тха штате воацача корреспондента Я. Цуша Грозненски районера Алхан-Кала яхача юртара хоаьц бу 1969-ча шера тха юрта цаI промтоварниш кхачаи тикаш хьайийллай, яхаш. Уж тикаш кердача проектах хьалъяь а хоза кийчъяь а я.

ПИСЬМОЙ ОБЗОР

Ведана районе Киров-Юртарча культура учрежденешна бечa боккхача балхах лаьца язду тхона [illegible] вахача У. Наурузова. «Библиотекин мехлунхтaн лаьрхIа керда шин цIа хьалдаь, тха юрта», — йоах цо. — Шин бIаь совгIа саг ва библиотеке дIаязвенна. Уж ба механизатораш, дешархой, цIен-ноаной, юрта интеллигенци. Библиотека заведующи Сулумхаджиева АсмаI каст-каста йола бригадашка, фермашка къахьегамхошта керда газеташи, журналаши деша, дунен хилаьашта юкъерча хьалах, кхыча темех беседаш е.

Цу районерча Махкеты яхача юрта вахача О. Муталипова яздуг «Тха юкъерча школе хьехархо ва Магомадов Iабес. Шоаткъе вордI шу да цо школе болх бу. Хе яха саг ше вале а халонех кхерьш а балхах къехкаш а вац из. Гоавзача хьехархочо боккха болх бу хьона тIехье кхеча».

С. МУТАЛИЕВ.

ДЕШАРАШ РАЬЗА БА

Арахьара дIатIахьожача пхьенаха белгало йолаш дац Шаьлá районни библиотека чуйола цIа. Бакъда, библиотеке дIачуваьлча уххаза доалача хIара стендо, книжкай витринаша, тайп-тайпарча фотоальбомаша тераш тIаьа. Цар дуц районе къахьегамхоша доаха толамаш, еррига республика перспективах. Дулен кхыча махкашкара вахарах.

«РСФСР дикагIйола библиотека» яха диплом доалл уххаза чуйенача бIаргагуча хьалтеха.

Миштa хиннай уххаза РСФСР дикагIйола библиотека? Цу хаттара жоп дала хала дац. Тхьамхелагlа шу да Алякина Татьяна Андреевнас укх библиотеке болх бу. Цу хана денз цун кулгаша книжкаш дешараштa денназ 476 эзар совгIа книжка. Хьалхехьай иттaш дикагIйола библиотекараш. ХIаьта массаза а къоначарна кхегам луш, етта йоаца библиотекара професси дIайовзийташ, ший йоккха говзал дIалуш я новкъост Алякина. ХIана а ба цунца болх беш къона мехкарий, Уж ба комсомольцаш Абдулкадырова Тамара, Халиева Замати, Кошелева Таня.

Дукха болх бу цар районе къахьегамхошта юкъе шоай библиотека сий лакхдара. Каст-каста болх уж совхозашка, отделене, бригадашка. Цига къахьегамхошта литература обзораш ю цар пайданегIа дола книжкаш, брошюраш, керда журналаш, газеташ дахь. Боккха доттагIий хиннай цар республике цIи хеза йолча Муслиева Тамарий бригада членаш. Дукха ба цу тайпара библиотека доттагIий хинна районе болхлой, ахархой, гIулакхера нах, дешархой.

Шу совгIа ха я библиотека коллективо В. И. Ленин вахь 100 шу дизарa сийна лаккара социалистически декхараш тIаьаьа. «ХIара цIагIа — В. И. Ленина балхаш» яхача лозунгах болх бе болабелар уж. Юкъхьаша кийчдир В. И. Ленина вахарах, цун тайп-тайпарча балхашта хетадаь дола стендаш, витринаш. В. И. Ленина вахарах цун гIулакхеха дуц «В. И. Ленин — халкъа сийлахь-воккха баьчча» яхача хоза кийчдаьча стендо.

ДIадахеча цхьан шера 14000 экземпляр общественно - политически литература дешарашка дIайоачадаьа. ХIаьта укх шера 3000 гаргга болча библиотека книжкаш дешарех 80 процент Владимир Ильич Ленина произведенеш еаоргIолаш ба.

Дукха сзаенай района къахьегамхошта уххаза каст-каста еш йола дешарий конференцаш.

Г. ГАРСИЕВ.

Доазол дехьара

ГИНЗЕ, ТОКИО ЮККЪЕ

Гинза яхача уличагIа, Токиорча «Мацудзакая» яхача центральни универмаге хьийнйллай «Советски Союз тахан» яха фотовыставка. Из яьй Японерча СССР-а посольствах АПН агентствах.

Къаьстта боккха безам болаш хьож выставке баьхка нах вайь 100 шу дизар белгалдаккха деррига прогрессивни адамаш кийчдуш долча Советски пачхьалкхе хьальча Владимир Ильич Ленина вахарахи балхахи дуцача фотографешка.

Йоккха раздел хетаьй вай мехка дIаяхачи турналча хаха, цун таханарча къахьегама деношта. Тайп-тайпара бос болча дукххача сурташа дуц СССР халкъий вахарах, спортах, культурах, советски Iилмаеи техникаи кагарIдаьнарех. ЧIоагIа хьож нах Iин пейзажий фотографешка.

— Хьажал, са йиIиг. Из Советски Союзера Iа да. Цига дукха лоп а йоаккхий шелалаш а хул, — яхаш дуйц японца ший нхи шу даьннача йиIига.

— Водайна субарасий (Геттара, Iалаьмате йоккхо!), — яхаш хоз вокх оагIорахьара, цецбаьна дуцаш. Из дуц шин болхлочо Братски ГЭС фотографех.

Выставка йIаьхлургъя 1970 шера 11 январо кхаччалца. ХIара денна цуга хьожаш хул японски столице баха эзараш бола нах.

Г. МИТЮШИН,
АПН соб. корр.

Токио.

КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕЧА ВЬЕТНАМАЦА БАРТ-ЦХЬОАГIО

ДЕЛИ. Дуццилги йоацаш чехка деррига американски эскар КъулбехьенВьетнамера арадоаккхилга хьадийхар индийски столице бахача наха уххаз йолча Къулбехьен Вьетнам мукъаякккхара Къаман Фронта делегаце сийна яьча митинге тIаийнача резолюце тIа. Митинга юкъе дакъа лоацаш хинараш Инде правительствага кхайкар Къулбехьен Вьетнама хаина йолча революционни правительствах «Къулбехьен Вьетнама къI маpa йоаца а йиза бокъо йела а вица» лерхIара тIахьехаш.

ПАРИЖ. Машара тIехьарча французски болама юкъе дакъа лоацараша Къулбехьен Вьетнаме бахача наха медицински гIулакх дара средствах гулъю. Уххаза дIайоаржаяьча коммюнике тIа белгалдоаккх Къулбехьен Вьетнама халкъа американски агрессе Iаза тIаоттадаь хилар: мехка 70 процент хулача территоре тIа геттара чIоагIа бомбаш етт. Дохьаж доалла веществаш юкъе йоаллеш хиларо кхерам тIаоттабу Къулбехьен Вьетнаме бахача наха.

Французски коммунисташа хьадехар

ПАРИЖ, 6 январь. (ТАСС). «Къахьегамхой» дукха а дукхагIа болча французийн вахара хьала цIенхоашта кхы а хIама ехсташ маьхаш лаккхдара» ше духьал хилар дIаехайкадаьд Французски Коммунистически парте.

ХIапз маьхаш лакхдаларо, йоах ФКП Политбюро коммюнике тIа, къахьегамхошеи цар дезалашеи законах доагIаш дIадехараш кхы а чIоагIагIа кхоачашде дезача оттаду гIулакх, къаьстта аьлча беррига къахьегамхой хIама эшара торо лакхъе, маьхаш лакхдаларга хьежжа алапи нейсде дезача, дезалий пособеш лайкдеи дукхачa наха эшаш йолча продукташта етта налогаш лохъе езача, балха кIира лохде дезача оттаду гIулакх.

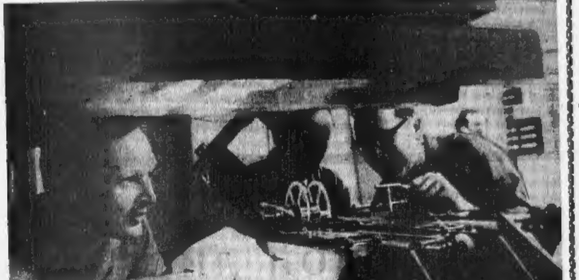

Iилман проблемаш вIашагIтехача ядерни тохкамий института — социалистически мехкий йоккхача физически центраца айхха цхьана гIулакхаш а леладеш къестаю Германски Демократически Республика Iилмахоша. Цхьана ду ускорителаш тIа тохкамаш, опытии даннешта обработка, кийчъю экспериментальни аппаратура хIанаарча теорена юкъера керда наькъаш лех.

ГДР столицана юххерча городе Цойтене а лакхача энергей физика Институт. Цун белхлоша Iоазаю элементарни дакъилгашта юкъерча бувзамий процессаш. Цу гIулакхa пайда эц ускорителашта ахкаргий камераш тIара даькча суртех. Камерин сурташта обработка ю керда автоматически аппаратура хьахра Дубнерча шоай коллегаца цхьана болх беш ба германски Iилмахой.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа): институтерча цхьан отделa кулгалхо физико - математически Iилмай кандидат Рудольф Позе, инженераш Том Гейнин Гейнц Липпольдн.

Ю. Туманова сурт.
ТАСС фотохроника.

Е ДЕМОКРАТАША А, Е РЕСПУБЛИКАНЦАША А

— Шоаш тIехкаш мара хIама йисанц укх берех. Теша хала да уххох.

Ассошиэйтед Пресс яхача агентства Луисвилл яхача американски городера беча хоамах, уж дешаш аьннад Дрю яха пхи йиш госпитале йоалаьча полицейске. Цар вешийна, нйс шу даьннача Роберта госпиталь эшаш хиланзар. Из веннав. ГIоарал довргах.

Агентства хоам баьбар кхачаи уххаIена лоранрей хьакъехьарa проблемай конференцие президента Никсона къамаьл далехьа хьалхха, хIаьта къаьстта аьлча цо аьннадар: «Вайна хац боккъонца моцал йолаш масса американец ва... Масштабий хьалъехьа дувцалургда вайга, цхьабакъда моцал йолаш я».

Йоазаш яц теш моцала масштабаш цу «цхьагарра бокъонаш йолча» мехка? Масала, общественни отношеней къаман институтa моцала проблемай консультанта Роберт Чуота йерхI хIаза вIашагIкхийттачa Штаташка моцал йолаш пхе миллионая кIанагIа боацаш нахи виззаьна дла хIама доацаш 10 миллионал совгIа саги. Из къаьстта чIоагIа IатIъ берашта. Чоута даьта лоархIамех, кхоачамболлаш даa хIама ца хиларах хIара шерa кхо эзар эIвнига американец ла. Хьазар тарлаьарх, Луисвиллерча полицейскеча из статистика хоаш хинналаре «Теше хала да уххох» аргдацар цо. Чоута цифраштa юхе цIаьхха хинна хIама долаш еттан ац Луисвилле хинна тресгеди. Из моллагIа а дар сацца дола истори да...

«Моцьлах долча консультанта» нешанта цa тарлуш экс-президента Линдон Джонсона яхар а. Ше президент хиннача тIеххьарча шера цо аьлар: «29 миллион гаргга бола американцаш хIана а къе бах». Мадарра аьлча из а цу Джонсона ше 1964 шера арайаькха «кьелаца къовсам лоаттабара» программа еннарг лоархIа дош ма дац. «Сийлахь-йоккхача общества» йола джонсоновски еррига идея а йохаш санна еха дIаьдьлар программа.

Теша йиш йоацаш металургIале а, правительственни программа боахар тIа хьее йиш йодаш хиннайоай бизнес. Политически бизнес. Из сеттара дика дIахьеккал республиканцаша, Iаьдал бе долла гIертача хана доккхий дикаш дерга шоаш яхаш шерра хьттехьа а аьрдехье а дIа а кхайкадеш. Бакъда, Iаьдал бе дена даьннача тIехьагIа, цар кьелаца къовсам лоттабара программе лоацъярал совгIа, еррига фронте наступлени йир социальни службашта. «ТIехйоача налогаш» ха йIаьхйир, просвещенега, медицински гIулакх дарга, гражданеки гIишлош хьалъярга дIайолха расходаш кIезгйир. ХIаьта вIашагIкхийттача Штаташкарча моцала программа кIезиг «дукха е кхоачашъяра» шерa 5 миллиард долларал кIезигагIа доацаш ахча дIадахийта деза, из де хIана дIадохийташ лолчу кхоза дукхагIа.

Хьажаш цо уж цифраш шера 30 миллиард доллар йолча вьетнамски агрессена еча расходашка хьежача мел кIезига я. ТIемаьа расходашта-м—укх финансови шера 70 миллиард доллар ма хьожадаьдий. Цо тешал цу моцала, цу эгара а иргIа йолче социальни проблема США цхьанне а кIелхашта уйле еш ца хьалара. Хьалха Iаьдал бе даьллача демократаша я, е хIанз доал деш болча республиканцаша е.

Э. ЧЕПОРОВ,
(АПН).

СПОРТИВНИ ХОАМАШ

Берий спортивни школа залашка тайп-тайпарча спорта тайпех ден-денна тренировкаш еш хул Грознерча дукхача школай дешархой. ХIанз, Iаи каникулий замалахь, къаьстта дукха за дIахьу уххаза спорт езачар.

СУРТА ТIА: упражненеш еш ва Шишханов Белан.

О. СМЕРКАЛОВА сурт.

КIАЛТОХАРГАХ ЛАТАР

«Красный молот» завода спорта Дворецe чакхъьннай кагирхошта юкъера шин лоIамерча кIалтохаргах латаш хIара команда хьалхе яккхара йола Къулбехьен Россе спортсмений яхьаш. Цу яхьашка дакъа лоацар хилар вай мехка а доаллд дейьа а цIи хезза бола къона спортсменаш. Массехк дийнахь хиннача яхьашка тIагIертта къовсамаш лаьттар.

Белгалдаккха деза вай спортсмена Джамалдиновай Дагестанерча Вагабоваи юкъе хиннa сакъердаме финальни вIашагIкхетар. Джамалдинова ши балл совa йолаш чакхдаьлар из. Цу тайпара дика хьоккхамаш гайтар цун командерча новкъоташа Булуева, Шовхалова, Шамсадова. ХIаьта команди хьалхара моттиг яьккхар Дагестански АССР-а спортсменаша, шоллагIча моттиге я вай республика команда, кхоалагIа моттиг кхаьчар КъилбаседаХIирий АССР командага.

Вай команда шоллагIа моттиг яххар боккха толам ба, хIана аьлча яхьашка дакъа лоацаш хиннача итт спортсменах барзIне льили Смоленске хургйолча Россе финальни вIашагIкхетаре дакъа лоца бокъо яьккхар.

ДЕШАРХОЙ ЯХЬАШ

«Динамо» стадионеи Грознерча № 41 йолча школан спортивни залашка волейболахи баскетболахи ловзаш къовсамаш лоаттадеш ба школай дешархой. Цу республикански ловзарий финальни яхьашка дакъа лоацараш ба зональни яхьашка котбаьнна спортсменаш — Грозне, МалгIабике, Гудермеса школай а иштта республика районашкара а сборни командаш.

Волейболисташта юкъера яхьаш хIанз чакхьынай. Финале вIашагIкхийтар Сунженски Наурски районий командаш. Сунженцаш (хIаьнкаш а йоIаш а) котбаьлар цига, счет 2:0. Царна енней карара-кара тела кубоки Нохч-ГIалгIай просвещене министерства Сийлен грамотеи.

М. САЛМАНОВ.

СТУДЕНТАШ-ИЗОБРЕТАТЕЛАШ

Тайп - тайпара специальносташ йола 50 инженер араваьнна ше хьахинна 125 шу дизар дукха ха йоацаш белгалдаькхача Львовски политехнически институтера. 2/3 дакъа хIана бац аьнна барзаш институт йистеяьккхай укх тIеххьарча ткъаь итт шерa.

ХIанз СССР йоккхагIа йолча вузех цаI я Ленина орден лелаю Львовски политехнически институт. Уххазарча стационара, заочни сайрийнарчеи отделеней 12 факультете дешаш 24 эзар гаргга саг ва. Царех хIара виълагIвар—лоархIамегIарча кафедрашка вIашагIъеххача Iилма - технически студенчески общества, институтски конструкторски бюро, Iилматохкама группа член.

Профессорийн преподавателийн кулгалца хургболча инженерий дикка аьттув болл Iилман техническин творчествах тIакхе. Институтерча 10 студента совхеи укх шереи студенчески творчествага Еррига Союзий хьажарa лауреатa цIи еннай, вихне билхаш медалаш иларна белгалдаьхад.

Студенташа — хургболча гIишлонхоша — оттaчача проектагIа а цар дакъа лоацаш а хьалъяь Львове комфортабельни ши общежити, дешара - производственни лабораторе здании. Городерча цхьан центральни районе хьалъеш латт дешара кхаь корпусахи Iилман библиотекахи латта комплекс. Вокх факультетий коллективаша кхоачашдаьд мехка промышленни предприятейи Iилман учреждений заказаш, декабрь бутт бош чакхдаьхар 70 хозрасчетни темах дола балхаш. 51 авторски тешеа деннах дерна электроника, производственни процессашта ехча автоматизаце, лакхача молекулярни соединеней химе, кристаллий дакъо изобретенеш я. Цу балхий мах массехк миллион сомага дIакхоачаргба.

Львовски политехнически институтa вахаре хиннача цу дерригалах хIамаех а дукххача кхычарех а дуаш вуза вертерча корпусе шерра хьастаявье йоккхача выставке.

В. И. Ленин вахь 100 шу дизара хетаьй из студенташи преподавателашеи.

Владимир ПОПОВ,
АПН корреспондент.

ШАЬРАЧА АРАРА КАНАЛ

«ДоттагIала хий» оал Кавказерча Терско-Кумски канилах. Цо садолийта тIоадал тел Ставропольн, Къилбаседа ХIирашкахьен, Дагестана кхашта. Дагестане территоре тIара канала Карагайски гI дIахо гаьнна ахьаьесача ногIий ара гIолла дIаоьда.

Керда шу хьатIакхоачаш хьалъяь ынай цу гана участок. Цу чу гIолла хий хьийдад Кавказе эгара йоккхагIйолча Червленные Буруны яхача племзаводе аьтташ тIа.

Канала гаг керда участок эксплуатаце дIаеннай «Осетинводстрой» гIишлошъераша. Цун йоахха — 33 километр. Карангайски тих лоархIам боккха ба. Хьалха хIама тIе ца йоалаш даьдача лаьттешка садолийтад цо. ХIанз канала чура хий дода йиъ эзар совгIа гектар долла кхашка.

Махачкала.

(ТАСС корр.).

КАЗАХСТАНА ГАЗ...

Индустриальни Урала Бухарера сийна доатор телаш долча доккхача тоатолах хьакхийттад цхьаьхха цхьа тоатол. ХIара деннен бийсаннен йиъ миллион совгIа кубометр газ тергьа газопровода чу Казахстанерча газ йоахача Вазайски моттигера. Бухарера Урале йодача болата магистрале чу йхалехье Iалаьмате дукхача скважинашкара газ Аральски форда йисте хьалъьча компрессорни станце йода. Цунна лалла яьсса иллача Устюрт яхача ара хьахиннай нах баха дика товенца городок.

Базайски газ — мехка эттара дергIачарех я. Из дукха хIоарга а яллаш (ялх бIаь метрга кхоачаш мара), хIаьта, цул совгIа, ца йоаха моттиг магистральни газопровода гарта хиларо дикка кIезигъу доагор дIадахийтарга дIадолар.

Ростислав КВЯТКОВСКИЙ,
АПН корреспондент.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грознеи хуьлалуш моркхаш а йолаш, йоачан а йоацаш. малбузехьара гIаьххьача бовраме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIолла 1—6 градус йIовхал, Грозне 2—4 градус йIовхал йолаш хила а тарлу. ДIахорча шин дени шин буси моркхаш а йолаш, лоадаца йоачан а йоацаш, цхьацца йолча моттигашка доаг а доалаш, гIайло мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 2 градус йIовхалгара 3 градус шелалга кхоачаш деношка 1 градус шелалгара 4 градус йIовхалга кхоачаш хила а тарлу.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина урам, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-98; редактора вин. — 3-39-11; белхахошна секретара — 3-34-38; партийни вахарен, культурин, промышленностен отделий—3-42-30; Юрта боахамийн письмойн отделий — 3-42-28.
«Грозненский рабочий» издательстваш типографи. Революцие проспект, 7/34.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-98; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/34.